

MA'DÛM
(المعْدوم)

Var olmayan anlamında felsefe
ve kelâm terimi
(bk. ADEM; VÛCÛD).

MA'DÛMÎYYE
(المعدوميّة)

Ebü'l-Hüseyn el-Hayyât'a
(ö. 300/913 [?])
atfedilen, hudûsu anında
cisim olma vasfı sabit olan bir varlığın
yokluk halinde de o vasma sahip olması
gerektiği düşüncesine dayanan akım
(bk. HAYYÂT, Ebü'l-Hüseyn).

MAGLAYLIÇ, İbrâhim Efendi
(1861-1936)

Bosnalı âlim, siyaset adamı.

25 Nisan 1861'de Banyaluka'da (Bosna-Hersek) doğdu. Babası Banyaluka'da Maglayliç ailesinden Hacı İsmâil Ağa'dır. İlk öğrenimini tamamladıktan sonra Banyaluka Medresesi'ne girdi. Burada özellikle İsmâil Üskübî'nin derslerine katıldı. Bosna-Hersek'in 1878'de Avusturya-Macaristan Krallığı'na ilhakına karşı koyan direnişçiler arasında bulundu ve aynı yıl tutuklanarak Avusturya-Macaristan Krallığı'nın kuzey bölgesinde bulunan Olo-mouc toplama kampına gönderildi. Birkaç ay tutuklu kalıp memleketine döndü ve hemen ardından öğrenimini sürdürmek için İstanbul'a gitti (1878). Burada dokuz yıl dinî ilimleri tahsil etti. Manisalı Emin Efendi, Priştineli İbrâhim Efendi ve Üçmihraplı Hafız İbrâhim Efendi gibi hocalardan ders aldı.

1887'de ülkesine döndükten sonra Banyaluka'daki Feyziye Medresesi'ne hoca ve yönetici olarak tayin edildi. Bu görevinin yanı sıra 1898'de Banyaluka'daki rüşdiye okulunun idareciliğini de üstlendi. 1914 yılında Tuzla müftülüğüne getirilince öbür görevlerinden ayrıldı. 1918'de yeni kurulan Krallık Yugoslavyası'ndaki müslümanların siyasi, içtimai ve dinî problemlerini çözmek amacıyla Bosna-Hersek'te arkadaşlarıyla bir siyasi parti oluşturmaya çalıştı. 1919'da kurulan Jugoslovenska Muslimanska Organizacija (Yugoslavya Müslüman Teşkilâtı) adlı siyasi partinin ilk başkanı seçildi. 1920'deki parlamento seçimlerinde milletvekili oldu. 1922'de partide anlaşmazlık çıkınca Jugoslovenska Muslimanska Narodna Orga-

nizacija (Yugoslavya Müslüman Halkı Teşkilâtı) adıyla ikinci bir parti kurdu. Ancak partisi seçimlerde başarısız olunca Maglayliç'in siyasi hayatı sona erdi. Tuzla müftülüğü görevi 1925 yılına kadar sürdü, aynı yıl Banyaluka müftülüğüne getirildi ve 1929'da emekliye ayrıldı.

11 Haziran 1930 tarihinde toplanan Krallık Yugoslavyası Seçim Meclis Başkanlığı tarafından Diyanet İşleri başkanı (reisülulemâ) seçildi. 30 Eylül 1930'da Belgrad'daki Bayraklı Camii'nde bu münasebetle düzenlenen resmî törende Yugoslavya Kralı I. Aleksandar, devlet ricâli ve diplomatlar da bulundu. Böylece Yugoslavya Diyanet İşleri Başkanlığı Saraybosna'dan Belgrad'a taşınmış oldu. 1932'de reisülulemâ sıfatıyla Saraybosna'ya geldi ve burada tertiplenen 400. Gazi Hüsrev Bey Camii ve Medresesi törenlerine katıldı. 14 Mart 1936'da Yugoslavya kralının tâlimatıyla emekliye sevk edildi. Hemen arkasından Banyaluka'ya dönen Maglayliç 16 Eylül 1936'da vefat etti ve Gazanfer Camii'nin yanına defnedildi.

Arapça ve Türkçe bilen Maglayliç, I. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan ilk Krallık Yugoslavyası döneminde müslüman halkın dertlerini dile getirmek için Makedonya, Kosova ve Bosna-Hersek bölgelerini dolaşp bu konuda Belgrad'daki resmî yetkililere raporlar sunmuştur. Bu raporlar, I ve II. Dünya savaşları arasında müslümanların durumunu göz önüne seren önemli belgeler sayılır. Siyasi kişiliğinin ön planda olması ve onun başkanlığı döneminde reisülulemâ makamının Belgrad'a taşınması bir kısım çevreler tarafından ağır biçimde eleştirilmiştir.

Maglayliç'in kaleme aldığı eserler hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Onun reisülulemâ olduğu dönemde *Glasnik VIS* adlı (o dönemde *Glasnik Vrhovnog Vjerskog Starješinstva Islamske Vjerske Zajednice* adıyla tanınan) derginin ilk sayılarının çıktığı görülmektedir. Bu dergide yayımlanan makaleleri şunlardır: "Prva Riječ" (ilk söz) (Sarajevo 1933, I/1, s. 1-4); "Bajramska Čestitka Muslimanima Kraljevine Jugoslavije" (Krallık Yugoslavyası müslümanlarına bayram tebriği) (Sarajevo 1933, I/2, s. 1-4); "Suština Vjere" (dinin mahiyeti) (Sarajevo 1933, I/3, s. 1-5); "Va'z u Begovoj Džamiji" (Begova Camii'nde vaaz) (Sarajevo 1933, I/4-5, s. 63-70); "Čestitka Kurban-Bajrama Muslimanima Kraljevine Jugoslavije" (Krallık Yugoslavyası müslümanlarına kurban bayramı tebriği) (Sarajevo 1933, I/4-5, s. 82-84); "Mevludi Šerif" (mevlid-i şerif) (Sara-

jevo 1933, I/7, s. 1-3); "Čestitka Kurban-Bajrama" (kurban bayramı tebriği) (Sarajevo 1934, II/4, s. 185-188); "Muslimani Kraljevine Jugoslavije" (Krallık Yugoslavyası müslümanları) (Sarajevo 1934, II/11, s. 578-579); "Ramazanska Čestitka Muslimanima Kraljevine Jugoslavije" (Krallık Yugoslavyası müslümanlarına ramazan tebriği) (Sarajevo 1934, II/12, s. 673-675).

BİBLİYOGRAFYA :

Zejnîl Fajić, "Maglaylić, Ibrahim Hafiz Hadži", *Bibliografija Glasnika Vrhovnog Islamskog Starješinstva u SFRJ od 1933. do 1982. Godine*, Sarajevo 1983, s. 129-130; Ferhat Šeta, *Reis-ul-uleme u Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji od 1882. do 1991. Godine*, Sarajevo 1991, s. 39-40; Mustafa Čeman, *Bibliografija Bošnjačke Književnosti*, Zagreb 1994, s. 167 (nr. 4392); Mahmud Traljić, *Istaknuti Bošnjaci*, Sarajevo 1998, s. 178-182; "Merhum Hadži Hafiz Ibrahim Ef. Maglaylić", *Glasnik VIS*, IV/10 (1936), s. 382-383.

MUHAMMED ARUÇI

MAGOSA

Kıbrıs'ta bir liman şehri.

Kıbrıs adasının doğusunda Poyraz (Cape Greko) ve İlya (Cape Elea) burunları arasında kalan körfezde (Magosa körfezi) yer alır. Mısır Kralı Ptolemy II. Philadelphus (m.ö. 308-246) tarafından kurulduğu söylenen şehir Eskiçağ ve Erken Ortaçağ'larında Roma, Bizans ve İslâm hâkimiyeti altında kaldıktan sonra 1192 yılında Lusignan Krallığı'nın hâkimiyetine geçti. Uzun yıllar, yakınındaki daha eski bir yerleşim merkezi olan ve özellikle Romalılar zamanında Costantia adıyla büyük bir metropole dönüşen tarihî Alasya şehrinin gölgesinde küçük bir köy olarak kaldı. 1291'de Filistin'deki Akkâ şehri Memlûkler'in eline geçince buradan gelen göçmenler sayesinde kısa sürede büyüdü. XIV. yüzyıl başlarından itibaren nüfusunun ve liman faaliyetlerinin artmasıyla gelişmeye başladı. Doğu Akdeniz ticaretinde stratejik önem kazandı. 1373'te Cenevizliler'in işgaline uğradı ve 1464'e kadar onları yönetiminde kaldı. 1489 yılında buraya hâkim olan Venedikliler Lefkoşe'yi idarî, Magosa'yı askerî başşehir olarak kullanmayı tercih ettiklerinden şehri çevreleyen surları onararak muhkem bir kale haline getirdiler. Kale surları Ortaçağ askerî mimarisinin en güzel örnekleri arasında sayılır. Özellikle Othello Kulesi, Shakespeare'in aynı adlı tiyatro eserinden sonra çok meşhur olmuştur.

978 (1570) yılında Kıbrıs'ın fethine girişen Osmanlılar, Magosa'yı Lefkoşe'nin

fethinden ancak on bir ay sonra 9 Rebülevvel 979'da (1 Ağustos 1571) çetin bir kuşatmanın ardından ele geçirebildiler. Osmanlılar'ın Lefkoşe'yi tekrar merkez yapmaları Magosa'nın önemini azalttı. Seyyah raporları, daha Venedikliler zamanında limanın ticarî önemini kaybetmeye başladığını ortaya koyar. Osmanlılar da tıpkı Venedikliler gibi Magosa'yı bir ticaret limanından çok askerî amaçlarla ve donanma üssü olarak kullanmayı tercih ettiler. Fethin ardından bir sancak ve kaza merkezi yapılan Magosa'ya fetihten hemen sonra bir kadı, bir dizdar ve bir kethüdâ tayin edildi. Tanzimat dönemine kadar şehir yönetiminde önemli bir değişiklik olmadı, bu tarihten sonra mahallî idare reformları uygulandı. Adanın savunması için stratejik önemde bulunduğundan şehrin kalesi onarıldı ve buraya azeb, cebeci, topçu gibi çeşitli sınıflardan 1108 muhafız yerleştirildi. Daha sonra kale hapishane olarak kullanıldı, Nâmik Kemal gibi pek çok ünlü kişi burada alıkonuldu. Şehir askerî bir merkez olma hüviyetini Osmanlı hâkimiyeti boyunca korudu. 1878 yılından itibaren adanın yönetimini ele geçiren İngilizler de burayı askerî bakımdan önemli buldular ve II. Dünya Savaşı'nda ve sonrasında donanma üssü haline getirdiler. Ancak bu durum sur dışında Maraş (Varoşa) adıyla yeni bir merkezin gelişmesine de zemin hazırladı. 1974'te Türkiye'nin adaya müdahalesi neticesinde Magosa Türk kesiminde kaldı ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bir şehri oldu. 13 Şubat 1975'te Gazi unvanıyla anılmaya başlandı. Ancak Maraş bölgesi bir müddet sonra boşaltıldı.

Magosa'nın ekonomik ve sosyal durumu dönemlere göre farklılıklar arzeder. 1211'de şehri ziyaret eden W. von Oldenburg burasını iyi bir liman, 1322'de Mandaville ise her din ve ırktan insanın ziyaret ettiği dünyanın en başta gelen ticaret şehri olarak nitelendirmiştir. Ludolf von Suchen (1350), çok sayıda zengin yaşadığı ve her taraftan gelen hacı ve tüccarın bulunduğu bir yer olması sebebiyle dünyadaki bütün şehirlerin en zengini olduğunu yazmıştır. Ancak daha sonra buraya gelen seyyahlar, 1363 yılından itibaren Cenevizliler'in saldırıları sonucu meydana gelen tahribat, tekeli zihniyet yüzünden sadece vatandaşlarına ticaret izni vermeleri, bundan dolayı birçok zengin Lefkoşe'ye göç etmesi, Lusignanlar'ın Larnaka'da tüccarlara daha cazip imkânlar sağlamaları gibi sebeplerle şehrin ticaret limanı olarak önemini yavaş yavaş

yitirmeye başladığını belirtirler. 1394'te Magosa'ya gelen Martoni şehrin büyük meydanlara ve güzel evlere sahip olduğunu, ancak Cenevizliler yüzünden üçte birinin iskân edilmediğini ve evlerinin tahrip olduğunu kaydeder. Aynı seyyah, şehrin surlarının güzellik ve sağlamlığından ve buradaki yün işçiliğinden övgüyle söz etmekle birlikte eski Magosa'nın daha canlı ve kalabalık olduğunu belirtir.

XV. yüzyılda gerek Venedik'in gerekse Memlükler'in şehre sayısız akınlar düzenlemesi Magosa'nın çöküşünü hızlandırdı, Venedikliler'in buraya Korfu, Mora ve diğer Venedik topraklarından nüfus nakletmek suretiyle canlandırma çabaları da kaderini değiştirmede. Pero Tafur (1435), Loredan (1476), Felix Fabri (1483) ve Locke (1533) gibi pek çok seyyah bu dönemde, bir zamanlar Akdeniz'in incisi olan Magosa'nın özellikle kötü hava şartları ve salgınlar yüzünden hızla nüfus kaybettiğini ve harap olduğunu yazar. Bununla birlikte fetih sonrasında ait Osmanlı resmî kayıtları, Magosa'nın durumunun seyyahların çizdiği karamsar tablodan çok daha iyi olduğuna işaret eder. Bu arada 980'de (1572) yapılan nüfus ve arazi sayımı, Magosa'nın uzun süren kuşatma sırasında bile Lefkoşe kadar etkilenmediğini gösterir. Venedik kaynaklarında 1560 yılı nüfusunun Lefkoşe'nin yarısı kadar olduğu belirtilen Magosa 1572'de Lefkoşe'nin beş altı katı nüfusa sahipti. Magosa'da yirmi mahallede 1193 hâne (yaklaşık 6000 kişi) vardı. Ayrıca kayıtlardan henüz bütün nüfusun hristiyan ve Rum olduğu, sadece altı hânenin Cemâat-i Yahûdiyân olarak kaydedildiği anlaşılmaktadır. 1573'te güvenlik gerekçesiyle alınan bir karar üzerine sur içinde sadece müslüman nüfusun ve askerlerin oturmasına müsaade edilmesiyle hristiyanlar şehrin 1 km. kadar güneyindeki Varoşa köyüne (yeni Maraş) taşındı. Burası zamanla gelişerek Magosa ile bütünleşti.

Fetihden sonra Kıbrıs'a sürgün yoluyla Anadolu ve Suriye'den yapılan nüfus nakliyle Magosa'nın nüfusuna önemli oranda müslüman da eklendi. Müslüman nüfusun kaydedilmediği cizve defterlerinde şehrin hristiyan nüfusunun zamanla çok azaldığı dikkati çeker (1606'da 200, 1643'te sadece 606 cizve mükellefi). Bu düşüşün sebebi, 1589 sonrasında birkaç defa karşı karşıya kaldığı salgın hastalıklar ve depremler olmalıdır. Tanzimat döneminde yapılan sayımda (1850) şehirde 807 hâne tesbit edilmiş olup bunun 177 hânesi müslümandı. Yine bu sayımda yetiş-

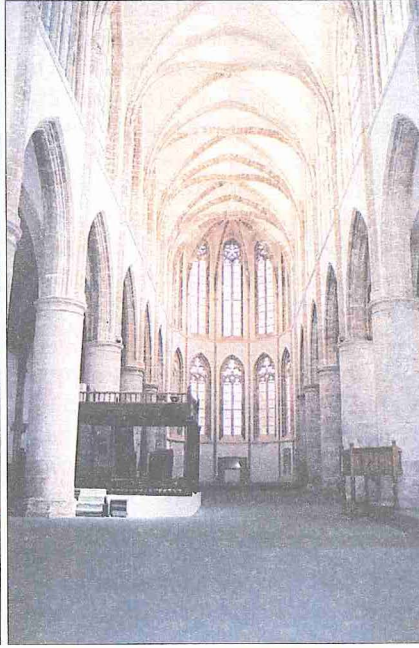
Magosa'da Osmanlı dönemine ait bir çeşme

kin erkek sayısı müslüman 354 ve hristiyan 1373 olmak üzere toplam 1727 olarak bulunmuştu (tahminen toplam 3500 kişi). 1881 yılında İngilizler'in yaptığı sayımda ise Magosa'nın toplam nüfusu (Maraş dahil) 2609 hâne olup bunun 1845'i Rum (% 71), 727'si müslüman (% 28), yirmi ikisi Mârûnî idi. Ayrıca altı Katolik Latin, altı Protestan, bir Ermeni vardı. Bu tarihten sonra nüfusunda sürekli olarak artış görülmektedir. 1891'de 835'i müslüman olmak üzere 3367 olan hâne nüfusu 1900'de 856'sı müslüman olmak üzere 3825'e yükseldi. 1960 yılında şehrin nüfusu 24.506 Rum, 6120 Türk ve 4148 diğerleri olmak üzere 34.774 olarak tesbit edilmiştir. 1980'de sadece Türkler'den ibaret olan nüfusu 19.428 idi.

Şehrin limanı, Osmanlılar devrinde önemini kaybetmekle beraber hiçbir zaman tamamen tüccarlardan soyutlanmadı; seyyah raporlarında da belirtildiği gibi burası her dönemde ticaret gemileri ve balıkçılar tarafından kullanıldı. Heyman XVIII. yüzyıl başlarında burayı adadaki en iyi liman olarak tanımlar. 1838'de Edward Pococke adlı seyyah Magosa'da ticarî etkinliğin az olduğunu, ancak bunun pazar-daki ucuzlukla bağlantılı bulunduğunu nakleder. 1889 tarihli bir rapora göre Magosa Limanı'ndaki kırk sekiz tekne otuz dört çeşit balıktan bol miktarda tutmaktaydı. Gerek İngiliz yönetimi sırasında gerekse yeniden Türk idaresine geçtikten sonra şehir gelişmesini sürdürerek artık modern bir sanayi ve eğitim merkezine dönüştü. Bugün ithalât ve ihracat kapısı olarak Magosa ülke ekonomisinde hayati bir fonksiyon üstlenmektedir. 1985 yılı istatistiklerine göre limanı yirmi farklı ülkenin tüccarları kullanarak 141.651.000 dolar ithalât, 45.803.000 dolar ihracat

Lala Mustafa Paşa Camii ve içinden bir görünüşü

gerçekleştirmişlerdir. Aynı yıl 88.000 civarında yolcunun giriş-çıkış yaptığı liman 400.000 tonluk bir işlem hacmine ulaşmıştır.

Magosa'da fethin ardından kurulan ve sayıları hızla artan vakıflar, usulsüz olarak Rumlar'a verilineceye kadar müslümanların sosyal ve ekonomik kalkınmasına hizmet etmiştir. Bunlar arasında Lala Mustafa Paşa ve Abdullah Paşa vakıfları önemlidir. Devletin açtığı okullarla birlikte 1800'den sonra şehirdeki sıbyan okullarının sayısı sekize ulaşmıştır. Diğer Türk okullarıyla beraber 1878'de eğitim kurumu sayısı on iki olarak tesbit edilmişti. İngiliz yönetiminde eğitim alanındaki yeniden yapılanma çerçevesinde burada bir rüşdiye ile (kuruluşu 1910-1911) Magosa Nâmik Kemal Lisesi açılmıştır. 1974 sonrasında Magosa'daki eğitim kurumlarında oldukça belirgin bir artış oldu. Bugün Kıbrıs'ın en iyi yüksek öğretim kurumlarından biri olan Doğu Akdeniz Üniversitesi burada bulunmaktadır.

Günümüzdeki adı Gazimagosa olan şehir sur dışında modern mahalleler halinde genişlemiştir. Şarap üretimi ve doku-macılık başlıca sanayi kollarıdır. Nüfusu 31.286 (1996) olan şehir, Anadolu kıyıları ile Mersin-Gazimagosa arasında çalışan feribot seferleriyle irtibatlıdır.

Magosa'nın önemli tarihî eserleri arasında Othello Kulesi'nin de üzerinde bulunduğu tarihî surlar, fetihten sonra onarılarak Lala Mustafa Paşa Camii'ne dönüştürülen Saint Nicholas Katedrali, 1571 yılından beri Sinan Paşa Camii olarak hizmet veren Saint Peter ve Saint Paul Kilisesi ile Osmanlılar'ın hapishane ve karakol olarak kullandıkları eski Lüzinyan sarayı sayılabilir. Magosa'nın dışında eski Alasya şehrinin harabeleri Roma Tiyatrosu, Zeus Tapınağı ve Gymnasium gibi pek çok antik eseri içinde barındırır (ayrıca bk. KIBRIS [Mimar]).

BİBLİYOGRAFYA :

C. D. Cobham, *Excerpta Cypria: Materials for a History of Cyprus, with an Appendix on the Bibliography of Cyprus*, Cambridge 1908, s. 14, 22, 31, 55-57, 175-176, 236, 241-242, 254-255, 412, 435; G. Mariti, *Travels in the Island of Cyprus*, Cambridge 1909, tür.yer.; Sir H. Luke, *Cyprus under the Turks: 1571-1878* (Oxford 1921), Oxford 1989, tür.yer.; G. Jeffery, *Cyprus Monuments. Historical and Architectural Buildings. Famagusta Fortress in the Sixteenth Century*, No. 5, Nicosia 1933; Theophilus A. H. Mogabgab, *Supplementary Excerpts on Cyprus or Further Materials for a History of Cyprus*, Nicosia 1941, 1943, 1945, tür.yer.; N. Banescu, *Le declin de Famagousta. Fin du royaume de Chypre. Notes et documents*, Bucharest 1946; C. A. Wood, *A History of the Levant Company*, London 1964, tür.yer.; Halil Fikret Alasya, *Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs'ta Türk Eserleri*, Ankara 1964,

tür.yer.; Halil İnalcık, "Kıbrıs'ta Türk İdaresi Altında Nüfus", *Kıbrıs ve Türkler*, Ankara 1964, s. 27-59; Th. Papadopoulos, *Social and Historical Data on Population: 1570-1881*, Nicosia 1965, tür.yer.; E. de Lusignan, *Description de toute l'Isle de Cypre*, Famagusta 1968, tür.yer.; Cengiz Orhonlu, "Osmanlı Türklerinin Kıbrıs Adasına Yerleşmesi 1570-1580", *Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi: Türk Heyeti Tebliğleri*, Ankara 1971, s. 91-98; H. J. Kornumpf, *An Historical Gazetteer of Cyprus (1850-1887) with Notes on Population*, Frankfurt 1990, tür.yer.; Kemal Çiçek, *Zimmis (Non-Muslims) of Cyprus in the Sharia Court: 1110/39 A.H./1698-1726 A.D.* (doktora tezi, 1993), Birmingham University, tür.yer.; a.mlf., "Living Together: Muslim-Christian Relations in Eighteenth-Century Cyprus as Reflected by the Shari'a Court Records", *Islam and Christian-Muslim Relations*, IV/1, Birmingham 1993, s. 36-64; R. C. Jennings, *Christians and Muslims in Ottoman Cyprus and the Mediterranean World, 1571-1640*, New York-London 1993, tür.yer.; a.mlf., "The Population, Taxation and Wealth in the Cities and Villages of Cyprus, According to the Detailed Population Survey (Defter-i Mufasssal) of 1572", *JTS*, sy. 10 (1986), s. 175-191; a.mlf., "Black Slaves and Free Blacks in the Cities and Villages of Cyprus 1590-1640", *JESHO*, XXX (1987), s. 286-301; a.mlf., "Locust Problem in Cyprus", *BSOAS*, LI/2 (1988), s. 279-313; a.mlf., "Maghōsha", *EL* (İng.), V, 1171-1173; Ahmet C. Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Türkler: 1570-1878*, Lefkoşe 1994, tür.yer.; Yusuf Halaçoğlu, "Settlement Policies in Cyprus during the Ottoman Period", *Cyprus International Symposium on Her Past and Present*, Ankara 1994, s. 49-52; C. F. Beckingham, "The Cypriot Turks", *JRCAS*, XLIII/II (1956), s. 126-130; Halil Sahillioğlu, "Osmanlı İdaresinde Kıbrıs'ın İlk Yılı Bütçesi", *TTK Belgeleri*, IV (1967), s. 1-34; Emel Esin, "Kıbrıs'ta Türk Devrinin İlk Eserleri Hakkında", *TK*, VIII/86 (1969), s. 126-129; Eşref Buharalı, "Kıbrıs'ta İlk Türkler veya Kıbrıs'ın Memlük Hakimiyetine Girişi", *TDA*, sy. 95 (1995), s. 82-120.

KEMAL ÇİÇEK

MAĞFİRET

(المغفرة)

Günahların Allah tarafından bağışlanması anlamında bir terim.

Sözlükte "örtmek, gizlemek, birinin kusurunu ifşa etmeyip bağışlamak" mânasına gelen *gafr* (*gufrân*) kökünden türemiştir. Allah'a nisbet edildiğinde "kulun günahını örtüp kusurunu bağışlaması" anlamına gelir (*Lisânü'l-'Arab*, "ğfr" md.). Râgib el-İsfahânî, Allah'a izâfe edilen mağfireti kulunu azap görmekten koruması şeklinde yorumlamıştır. Aynı kökten gelen *istiğfâr* "kişinin kusurunun bağışlanmasını Allah'tan talep etmesi" demektir. İsfahânî'ye göre bu talebin hem